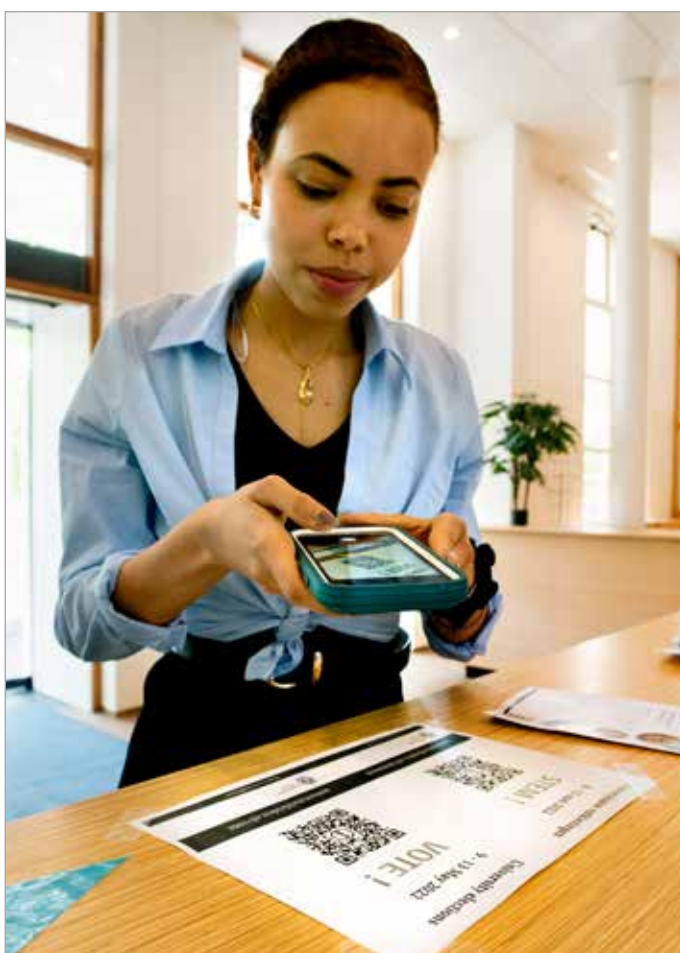

7

We kunnen nog best wat van ze leren

Psycholoog Mariska Kret bestudeert liever dieren dan mensen. *Mare* ging met haar aapjes kijken in Artis. ‘Wij zouden meer bonobo moeten zijn’

Voortaan ook een gekozen rector? Hoe verlopen de verkiezingen voor de universiteitsraad en wat willen de studenten- en personeelspartijen?

2+10

Scheiden Moslima's in Senegal durven vaak niet naar de rechter

12

Eindelijk: ombudsfunctionaris voor personeel aangesteld

De universiteitsraad vraagt al jaren om een onafhankelijke medewerker die zelfstandig onderzoek kan doen naar sociale veiligheid. Vanaf deze maand bekleedt Marjan van Dasselaar de functie van ombudsfunctionaris voor het personeel.

DOOR VINCENT BONGERS

Voor studenten is er al veel langer een ombudsman, namelijk Eugène van der Heijden. De universiteitsraad probeerde het college van bestuur al sinds begin 2018 ervan te overtuigen om ook voor medewerkers een ombudsfunctionaris aan te stellen.

De raad was geschrokken van de problemen met de sociale veiligheid bij het Leiden Institute for Area Studies (LIAS) en het instituut Pedagogische Wetenschappen en vond de aanwezigheid van universitaire vertrouwenspersonen niet voldoende. Het college zette juist in op het versterken van het netwerk van vertrouwenspersonen en wilde een landelijke universitaire pilot ombudsfunctie afwachten. De Tweede Kamer en toenmalig minister van Onderwijs Ingrid van Engelshoven besloten vervolgens druk uit te oefenen op de universiteiten, en

ze te dwingen een ombudsfunctionaris aan te stellen. Uiteindelijk werd in de cao van 2020 geregeld dat per 1 juli 2021 alle universiteiten deze functionaris zouden hebben.

Maar in Leiden bleef het stil, tot eind december 2021 toen er een vacature voor de functie verscheen.

‘Het is goed nieuws dat het is geregeld’, zegt Lis Kerr die voor personeelspartij rhdoc in de universiteitsraad zit.

‘Er is echt iemand nodig met een onafhankelijke rol naast de vertrouwenspersonen en klachtencommissies. Jammer, dat het zo heel lang heeft geduurd om het voor elkaar te krijgen. We hebben er lang over gesproken met het college, uiteindelijk met een goede uitkomst.’

Van Dasselaar wilde deze week in *Mare* reageren op haar nieuwe baan, maar werd teruggefloten door de communicatieafdeling van de universiteit. De afdeling wilde eerst graag intern met werknemers communiceren over de nieuwe functie, voordat hierover extern wordt gecommuniceerd. Prompt verscheen er dinsdag op de universiteitswebsite informatie over haar rol. De universiteit meldt dat ‘op basis van berichten uit de organisatie

om een onderzoek op te starten over thema’s als aanhoudende patronen van ongewenst gedrag, vermoedens van discriminatie en racisme, integriteitskwesites en terugkerende conflicten.’

Er staat ook wat Van Dasselaar niet gaat doen. ‘De ombudsfunctionaris begeleidt je niet bij een probleem: daar zijn de vertrouwenspersonen voor.’

Ze behandelt ‘ook geen klachten: daar zijn de klachtencommissies voor’. Véronique De Gucht van personeelspartij FNV Overheid vindt het goed dat er een duidelijke scheiding is van bevoegdheden.

‘De functionaris is een zeer belangrijke aanvulling op wat er al is. De hele universitaire organisatie, bijvoorbeeld ook de medezeggenschap, heeft nu de mogelijkheid om zaken die mogelijk fout gaan te melden bij een onafhankelijk persoon. Die kan vervolgens geheel besluiten om een onderzoek te starten en vaststellen of er zaken niet in orde zijn. Ze kan adviezen geven over het verbeteren van het werkklimaat en heeft ook het recht om te bemiddelen. Het is goed dat iemand signalen vroegtijdig kan oppikken en er iets mee gebeurt voordat er echt grote problemen ontstaan.’

Bèta’s starten avondcolleges: anders past het niet

De faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen gaat vanaf komend academisch jaar colleges in de avond inroosteren. Er is door de groei van het aantal studenten geen plek om alle colleges overdag te geven. De faculteitsraad reageerde ontevreden.

DOOR MARK REID

Volgens het faculteitsbestuur komt het tekort aan zaalruimte vooral door masteropleidingen die zo hard zijn gegroeid dat ze aanspraak kunnen maken op de grote zalen in het Gorlaeus. Vanaf september zullen daarom voor het eerst colleges gegeven worden na vijf uur’s middags.

In de nieuwe tijdsindeling verdwijnt ook het uur ingeroosterde lunchtijd dat de faculteit aanhield.

Het zalentekort is zo groot dat het be-

stuur verwacht dat evenementen en congresdagen in september en oktober geen plek kunnen krijgen in de grote zalen van het Gorlaeusgebouw. Faculteitsbestuurder Bart de Smit zegt dat meer online onderwijs een mogelijke oplossing voor het zalentekort zou kunnen zijn, maar het is een middel dat hij liever niet inzet. ‘Dat lijkt op wat we deden in de coronacrisis met maximaal 75 mensen in een zaal, maar daar wordt niemand gelukkig van. Meer online instructie en kleinere werkgroepen zou de druk op grote zalen wel verminderen. Maar je wil dat soort keuzes maken op didactische gronden en niet op de beperkingen in het rooster.’

Personeelsraadslid Sander van Kastein is niet blij met de geplande wijziging in de roostering: ‘Als alleenstaande vader van twee jonge kinderen is dit geen optie. Ook met de beweging

naar een betere *work-life balance* voor academici voelt dit wel als kleine backhand in het gezicht.’

Studentlid Jenny Lam (LVS) laat weten dat colleges tussen vijf en zeven weinig effectief zijn vanwege vermoeidheid en gebrek aan concentratie op dat tijdstip. Ook wil ze weten wanneer het faculteitsbestuur de plannen voor de nieuwe roosters wilde communiceren.

Volgens De Smit gaat het alleen om de colleges die in de grote zalen in het Gorlaeus gegeven worden. Ook benadrukt hij dat de opleidingen uiteindelijk over de roostering van vakken gaan.

‘Het ligt nog niet vast welke docent welk vak geeft en op welk moment dat is. Daar zal binnen een opleiding gekken worden wie dat kan. Maar als we zeggen dat het onderwijs stopt om vijf uur, dan gaat het niet passen.’

Rente op studieschuld mogelijk verhoogd

Studenten die dit jaar hun lening stoppen, moeten waarschijnlijk voor het eerst sinds de invoering van het leenstelsel meer terugbetalen dan ze hebben geleend.

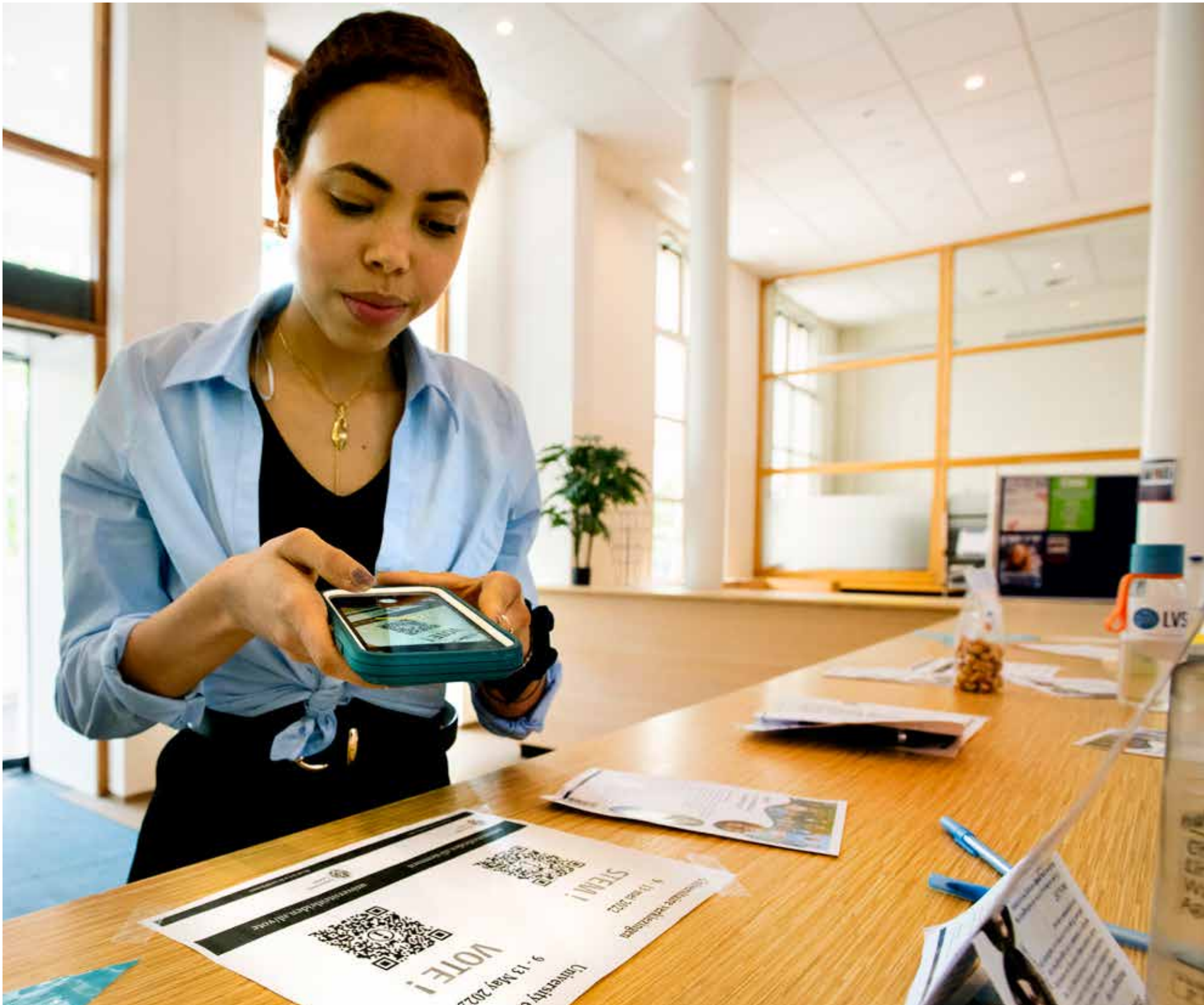
DOOR SUSAN WICHGERS

Al lange tijd is de rente op een studieschuld nul procent, maar die tijd is vanaf januari voorbij, meldt het *Financieel Dagblad*. Vanaf januari wordt de

rente op geleend geld van duo mogelijk 1,5 procent. Dat komt doordat de rente op studieleningen verband houdt met de rente op Nederlandse staatsobligaties met een looptijd van vijf jaar, en die rente is voor het eerst sinds lange tijd hoger dan nul. Hoe hoog de rente precies wordt, hangt af van de situatie in september, de ijkmaand voor duo.

De mogelijke rentestijging heeft gevolgen voor studenten die dit jaar

hun lening stopzetten, maar ook voor mensen wiens rente dit jaar opnieuw wordt berekend. Zolang je studeert, wordt de rente ieder kalenderjaar opnieuw berekend. Daarna wordt de rente steeds voor vijf jaar vastgezet. Studenten in het Verenigd Koninkrijk hebben nog meer pech, zo meldt het FD: daar stijgt de rente mogelijk van 1,5 procent naar 9 procent. Britse economen roepen daarom op om de regels te veranderen.

Kiezers kopen met kroketten

Tot vrijdagmiddag 13:00 uur mogen alle studenten en medewerkers stemmen voor de universiteitsraad. De opkomst kan nog wel een opkikker gebruiken. ‘Ik heb maar gestemd op wie ik ken.’

DOOR KOEN SPIL
FOTO MARC DE HAAN

‘Het is fijn dat dit weer fysiek kan’, zegt Akram Kouta (22), nummer drie op de lijst voor Lijst Vooruitstrevende Studenten (LVS). Hij staat dinsdagmiddag bij het kog rechtenstudenten op te wachten met flyers. ‘Wij hoeven kiezers niet om te kopen met kroketten, zoals LSP doet.’

‘Ik wist hier niets van’, zegt student international business law Dalia (19). ‘Totdat ik een folder kreeg. Nu ik ben ingelezen, ga ik alsnog stemmen.’ ‘Ik heb wel gestemd, maar vind het niet belangrijk’, zegt Jasper (23) die buiten zit. ‘Het komt op me over alsof ze hun cv willen spekken. Ik denk dat de besluitvorming er langzamer van wordt.’ Medestudent Cato (23) vult aan: ‘Ik heb het gevoel dat het vriendjespolitiek is.’ ‘Ik heb maar gestemd op wie ik ken’, zegt Pieter (19) die ook pauze houdt. ‘Het lijkt op schoolraadverkiezingen.’

De universiteit kondigde maandag de verkiezingen aan in een promotiemail. Van zowel stemmers als partijen had dat wel wat eerder gemogen. ‘De communicatie van de universiteit is slecht’, vindt Sinan Zhao (19) van LVS. ‘Ze hebben pas laat de e-mail verstuurd.’

‘Het lijkt alsof de universiteit niet wil dat we er zitten’, zegt LVS’er Lotte Honselaar (23) die bij de Faculteit Sociale Wetenschappen stemmen werft. ‘Nieuwe studenten krijgen geen voorlichting, dus ze snappen het niet.’ Eerstejaars psychologiestudent Wessel (19)

las de mail, maar deed er niks mee. ‘Als jij me niet had benaderd, was het me ontgaan. Ik heb wel interesse, maar ik weet niet wat de invloed van de raad is.’ Bij de UB worden later in de middag al geen kroketten meer uitgedeeld door LSP.

Student geschiedenis Inge (22): ‘Ik heb het idee dat alles hetzelfde is. Ik stem gewoon op wie ik ken. Hoeveel invloed hebben ze nou echt?’ Geschiedenisstudent Camiel (22) beaamt dit. ‘Ze zijn schaduwwachtig. Je ziet niet waar ze mee bezig zijn. Ik zie het meer als een adviesraad.’

Bij de ingang van het Huygens staat een verlaten tafeltje met stickers van de Partij voor Bèta en Medische Studenten (PBMS). Sterrenkundestudent Anton (20) kreeg nog een praatje van PBMS voor zijn college. ‘De strekking was: stem vooral.’ Natuurkundigen rechtenstudent Sjors (20) vindt de verkiezingen belangrijk. ‘Maar ik heb het gevoel dat de raad niet genoeg doet. Ze stemmen makkelijk in met wat het bestuur aandraagt.’

Sterrenkundestudent Lotte (20), die er naast zit, vindt het kwalijk dat ze alleen tijdens verkiezingen zichtbaar worden. ‘De 16 procent opkomst van vorig jaar is natuurlijk niet representatief.’ ‘Ze moeten een actievare rol hebben’, vindt Sjors. ‘Organiseer eens een debatmiddag met alle partijen en studenten.’

> **Wat willen de partijen?** Zie pagina 10

Hoe Sis mij verlost van mijn mentale krenkingen

Vrijdag kwam het bericht dat Sis van Rossem, kunstcritica en zus van Maarten, was overleden nadat ze van de trap was gevallen. Een mooi en kennisrijk mens, zoals ze zichzelf met haar twee broers presenteerde in de serie *Hier zijn de Van Rossems*. In de periode nadat ik uit het Dolhuis ontslagen was, heb ik alle afleveringen achter elkaar zitten kijken om maar even van alle mentale krenkingen verlost te zijn. Gezien lezen bemoeilijkt werd door mijn kwalen was een passieve activiteit als televisiekijken een uitkomst.

Weggekropen onder een deken en dromend over iets mooiers, zag ik in die periode ook hun bezoek aan Zutphen. Die aflevering blonk uit in het presenteren van een nieuw Arcadië waar ik in een periode van neervall naar verlangde. De broeders en zus stonden daar uit te kijken op de stad, waarbij de zon viel op de witte voorgevels aan de andere kant van IJssel. Wat volgde was gebrom, een bezoek van een kerk met daarin een middel-eeuwse bibliotheek en uiteindelijk museum MORE.

Daar was wijlen Sis aan de beurt om te vertellen over de schilder Jan Mankes. Ik herinner me nog hoe het mij ontroerde toen ik twee jaar terug in een mentaal dal zat, zijn werken zag en haar uitleg hoorde. De meest verstilde Nederlandse schilder wordt hij ook wel genoemd, zoals Sis aangaf.

Gek is dat niet, het werk vertolkt de stilte in beeldvorm. Lege bossen in avondschemer, grauwe polderlandschappen en portretten van lieden met een melancholisch gelaat. Sis van Rossem was onder de indruk en

wilde er het liefst eentje uit het museum meenemen en ik geef haar geen ongelijk. Lijden deed Mankes en dat zie je in zijn schilderijen. Tuberculose was de ziekte waaraan hij uiteindelijk overleed toen hij nog maar dertig jaar was.

Deze beeldvorm van lijden en het willen vertolken van de stilte valt ook terug te vinden bij Mankes’ Belgische tijdsgenoot Léon Spilliaert. Of de twee schilders elkaar ontmoet hebben of elkaars werk hebben gezien weet ik niet. Dat hoeft ook niet per se, want de grondtoon van mentaal en fysiek lijden kunnen blijkbaar tot zeer vergelijkbare werken

leiden. Werken waarin de grauweheid van de koudere maanden, de nietigheid van de mens en doffe natuurkleuren te vinden zijn. Spilliaert stierf een stuk later dan Mankes, maar leed eveneens: hij had chronische slapeloosheid waardoor hij vrijwel altijd in de diepte van de nacht schilderde.

Het contrast kon niet groter toen de Van Rossems na hun bezoek in een binnentuin hun korte bezoek overdachten. Van de krenkingen op Mankes ziel in beeldvorm naar het verse gras en de volle zon van de lente. Daar verlangde ik zo lang naar in mijn nare periode en ik ben uiteindelijk Sis van Rossem heel dankbaar door met dit programma een alternatief van mooiere dagen te hebben geboden. Binnenkort zal ik maar eens naar Zutphen afreizen.

OLAF LEEUWIS is student International Relations en haalt op deze plek herinneringen op aan zijn tijd in ‘het Dolhuis’

Terrorisme als betrouwbaar alternatief

Liesbeth van der Heide op bezoek in de gevangenis in de stad Koulikoro

In het door geweld verscheurde Mali zijn religieuze extremisten die een kalifaat willen stichten in de minderheid, ontdekte **Liesbeth van der Heide**. Ze interviewde dertig gevangengenomen terroristen. ‘Radicale groeperingen betalen goede salarissen en zorgen voor veiligheid.’

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO ARNOUD SCHOOR

‘We hadden allerlei veiligheidsvoorschriften opgesteld’, zegt Liesbeth van der Heide. ‘We wilden dat de gevangenen die we gingen spreken geboeid waren en er een tafel tussen ons in zou staan. Wij zouden aan de kant van de deur zitten, zodat we snel konden vluchten als het zou misgaan. Maar zo werkt dat niet in Mali. Mijn Italiaanse vrouwelijke collega en ik werden in een cel gestopt zonder tafel. Meteen werd de eerste gevangene binnengeleid: een boom van een vent die geen handboeien omhad. De bewakers vertrokken weer, deden de deur dicht... die vervolgens in het slot viel.’

In een gevangenis in Bamako, de hoofdstad van Mali, interviewde Van der Heide dertig van terrorisme beschuldigde en/of veroordeelde gevangenen over hun achtergrond en beweegredenen om zich aan te sluiten bij terroristische groepen.

Ook sprak ze bewakers, rechters, hulpverleners, geestelijken, religieuze leiders, inlichtingen- en defensiemensen en VN- en ambassadepersoneel. Deze week promoveerde ze.

In Mali woeden al meer dan tien jaar bloedige conflicten tussen de overheid, etnische bevolkingsgroepen en jihadistische extremisten (zie kader).

In 2013 was er een militaire interventie van voormalig kolonisator Frankrijk. Verder is er een VN-missie waarbij ook Nederland is betrokken.

‘De situatie is erg onoverzichtelijk en heel veranderlijk. Uit onze interviews bleek dat mensen vaak verschillende rollen hebben en ook steeds andere allianties aangaan.’ Het is lastig om een duidelijke scheidslijn aan te bren-

gen tussen terroristische groeperingen, milities die hun grondgebied beschermen en criminele organisaties. ‘Een gevangene vertelde dat hij op maandag lid was van Al Qaida, op dinsdag actief was voor een lokale militie om zijn dorp te verdedigen, en op woensdag betrokken was bij mensensmokkel.’

Meestal is het haast onmogelijk om terroristen te spreken te krijgen, zegt Van der Heide, die coördinator preventie, polarisering en radicalisering bij de gemeente Den Haag is en doceert bij het Institute of Security and Global Affairs. Sterker nog: ze was het ook helemaal niet van plan.

‘Ik was er om gevangenispersoneel te trainen, toen de minister van Justitie en Veiligheid zei: “We hebben geen idee waarom deze gevangenen terrorist zijn geworden. Kunnen jullie daar niet meteen onderzoek naar doen?” Dat wilden we wel.’

Uiteindelijk verliep alles goed, vertelt Van der Heide, maar het was soms even slikken. ‘Je moet niet de illusie hebben dat het er veilig is. We kwamen een keer op het kantoor van de gevangenisdirecteur, toen er net een sweep was geweest: de cellen waren doorzocht en de gevangenen gefouilleerd. De directeur liet trots zien wat ze allemaal hadden gevonden: drugs, mobieltjes en... messen.’

Ook het plan om steekproefsgewijs gevangenen te selecteren, verliep anders. ‘Het eerste interview was met een heel slimme Toeareg (berbervolk dat vooral in het noorden van Mali leeft, *red.*) die verschillende talen, waaronder Frans en Chinees, sprak. Toen Gao, de stad waar hij woonde, werd ingenomen door de MUJAO,

een Al Qaida-achtige groepering, werd hij vanwege zijn talenkennis en zijn status aangesteld als leider van hun shariapolitie. Hij was heel open, en had ook veel vragen aan ons.’

Tijdens het tweede interview bleek waarom. ‘Een enorm grote Arabische kerel kwam binnen. In de cellen zitten veel mannen bij elkaar, daar vormt zich een hiërarchie. Dit was een leider, de sterkste en de slimste van de groep. Ik dacht: als hij wil, is dit zijn kans om een westerse vrouw de nek om te draaien. Het bleek dat hij zijn “nummer twee” op ons had afgestuurd om even polshoogte nemen. Blijkbaar had die gerapporteerd dat we aardige dames waren.’

De man bleek een voormalig lijfwacht van Moammar Gaddafi te zijn. Na de val van de Libische dictator in 2011 trok een deel van zijn aanhangers naar buurland Mali om zich daar aan te sluiten bij militante groepen. Ook veel Libische wapens kwamen zo in het land terecht.

‘Wat er in Mali speelt is deels een identiteitsconflict. Een quote van een van de gevangenen vat de situatie goed samen: “Ik ben geboren in een land dat anderen Mali noemen.” Als je bij een stam hoort en al eeuwen ergens woont en ineens trekken machthebbers een grenslijn en zeggen: “Dit is Mali, en jij hoort daar ook bij”, dan veroorzaakt dat problemen.’

Maar motieven van terroristen zijn ook vaak pragmatisch.

‘Ze verwijzen naar de in hun ogen corrupte overheid die niet levert als het gaat om voorzieningen als water en elektriciteit. Extremistische groeperingen betalen goede salarissen en zorgen voor veiligheid. Het is een kwestie van vraag en aanbod. Terroristen kiezen voor een

beter alternatief dan wat de overheid te bieden heeft. Zolang de regering wordt gezien als een corrupte bende die niets goeds doet, blijft het legitiem om daar tegen te vechten en zal terrorisme bestrijden niet lukken.’

Dat merkte ze ook in de gevangenis. ‘Bewakers die we spraken vonden dat je je niet moest aansluiten bij een terroristische groepering. Ze hadden er echter wel begrip voor omdat mensen, vooral in het noorden van het land, weinig andere opties hebben.’

Veel gevangenen hadden ook helemaal geen reële keuze. ‘De leider van de sharia-politie vertelde dat MUJAO voor zijn deur stond en hij te horen kreeg: “Sluit je bij ons aan, of we schieten je familie neer.”

Van der Heide interviewde ook ideologisch gedreven terroristen die een kalifaat willen stichten in het noorden van het land. ‘We spraken gevangenen die vinden dat leden van de regering ongelovige marionetten van de Franse kolonisator zijn. Maar deze ideologische motivaties waren in de minderheid.’

Het proefschrift is een pleidooi om verder te kijken dan de Westerse blik die uitgaat van ideologie. ‘Terroristen worden hier nog vaak gezien als ideologisch gedreven individuen. Maar uit de interviews die we hebben afgenomen blijkt dat er een heel scala aan motivaties is die mensen drijft tot geweld. Dat is ook relevant voor de Nederlandse context.’

Liesbeth van der Heide, *A Group Affair, Understanding Involvement in Terrorism in Mali*. Promotie was woensdag 11 mei

Bloedig conflict is al tien jaar gaande

Mali is een voormalige kolonie van Frankrijk in het noordwesten van Afrika. Tot 2012 was het een relatief stabiel land. Dat jaar kwam er een opstand van Toeareg-rebellen die een onafhankelijke staat, Azawad, in het noorden van Mali willen oprichten. Sindsdien zijn er steeds meer extremistische bewegingen actief geworden en zijn er gewelddadige confrontaties tussen de verschillende bevolkingsgroepen, radicale groeperingen en stammen onderling én met de overheid. In mei vorig jaar was er nog een militaire coup. De vorige staatsgreep was in 2020. De Fransen grepen in 2013 militair in om een einde te maken aan het terrorisme en de opstand. ‘Inmiddels zijn zij echter min of meer het land uitgegoot door het militaire regime

dat nu aan de macht is’, zegt Liesbeth van der Heide. ‘Frankrijk zag Mali heel lang als haar achtertuin, voelde zich verantwoordelijk. Veel Malinezen vinden het fijn dat ze los zijn gekomen van Frankrijk, maar het creëert ook weer nieuwe onveilige situaties.’

Het is tot op de dag van vandaag een ingrijpend en bloedig conflict. ‘Dagelijks zijn er aanslagen. In 2017, ik was toen in de hoofdstad Bamako, werd er bijvoorbeeld een aanslag gepleegd op het resort Le Campement, in de buurt van de stad. Dat is een locatie waar veel westerlingen kwamen relaxen in het weekend.’ Dat jaar vielen er in de stad Gao in het noorden vijftig doden bij een zelfmoordaanslag met een vrachtwagen vol explosieven.

Hoe gezinnen verliezen van een machtige staat

Donderdag debatteert de Tweede Kamer over uithuisplaatsingen van kinderen. Leidse juristen en pedagogen schreven een zogeheten factsheet, waaruit blijkt dat gezinnen vaak machteloos zijn in procedures en kinderen uiteindelijk het slachtoffer zijn. ‘Rechters staan met hun rug tegen de muur.’

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO RAMON VAN FLYMEN/ANP

Mariëlle Bruning, u schreef als hoogleraar jeugdrecht mee. Wat was de aanleiding?

‘Het was een verzoek van de ondersteunende dienst Parlement & Wetenschap, die eigenlijk een brug slaat tussen wetenschap en politiek. De vraag was: wat kun je vanuit juridische en pedagogische wetenschappelijke inzichten zeggen over uithuisplaatsingen? ‘Er is veel maatschappelijke discussie over. Er heerst onvrede over het gebrek aan mogelijkheden voor ouders om tegen uithuisplaatsingen op te komen en de machteloosheid die daarbij komt kijken. ‘Kamerleden wilden weten: wat kunnen we uit de wetenschap meenemen, wat moeten we als eerst oppakken? Samen met collega’s heb ik gekeken wat er juridisch en pedagogisch in de laatste jaren aan onderzoeksresultaten bekend is geworden over uithuisplaatsingen.’

Wat viel jullie op?

‘Vanuit de juridische invalshoek: er is echt te weinig rechtsbescherming voor gezinnen die te maken krijgen met uithuisplaatsing. Zij staan in zo’n procedure als relatief zwakke partij tegenover een machtig overheidsapparaat. Het jeugdbeschermingsstelsel functioneert op dit moment slecht. Op papier lijkt het goed geregeld, maar in de praktijk wordt het niet waargemaakt. ‘Bijvoorbeeld: als kinderen uit huis geplaatst worden, is het de bedoeling dat je zoveel mogelijk doet als overheid om ze zo snel mogelijk weer terug te plaatsen. Maar daarvoor is hulpverlening nodig, jeugdzorg dus, en die is onvoldoende beschikbaar. Dan kan er niet ingezet worden op terugplaatsing, en op een gegeven moment zitten kinderen ergens zo lang dat ze niet meer kunnen worden teruggeplaatst. Het systeem hapert.’

En vanuit de gedragswetenschappelijke onderzoeken?

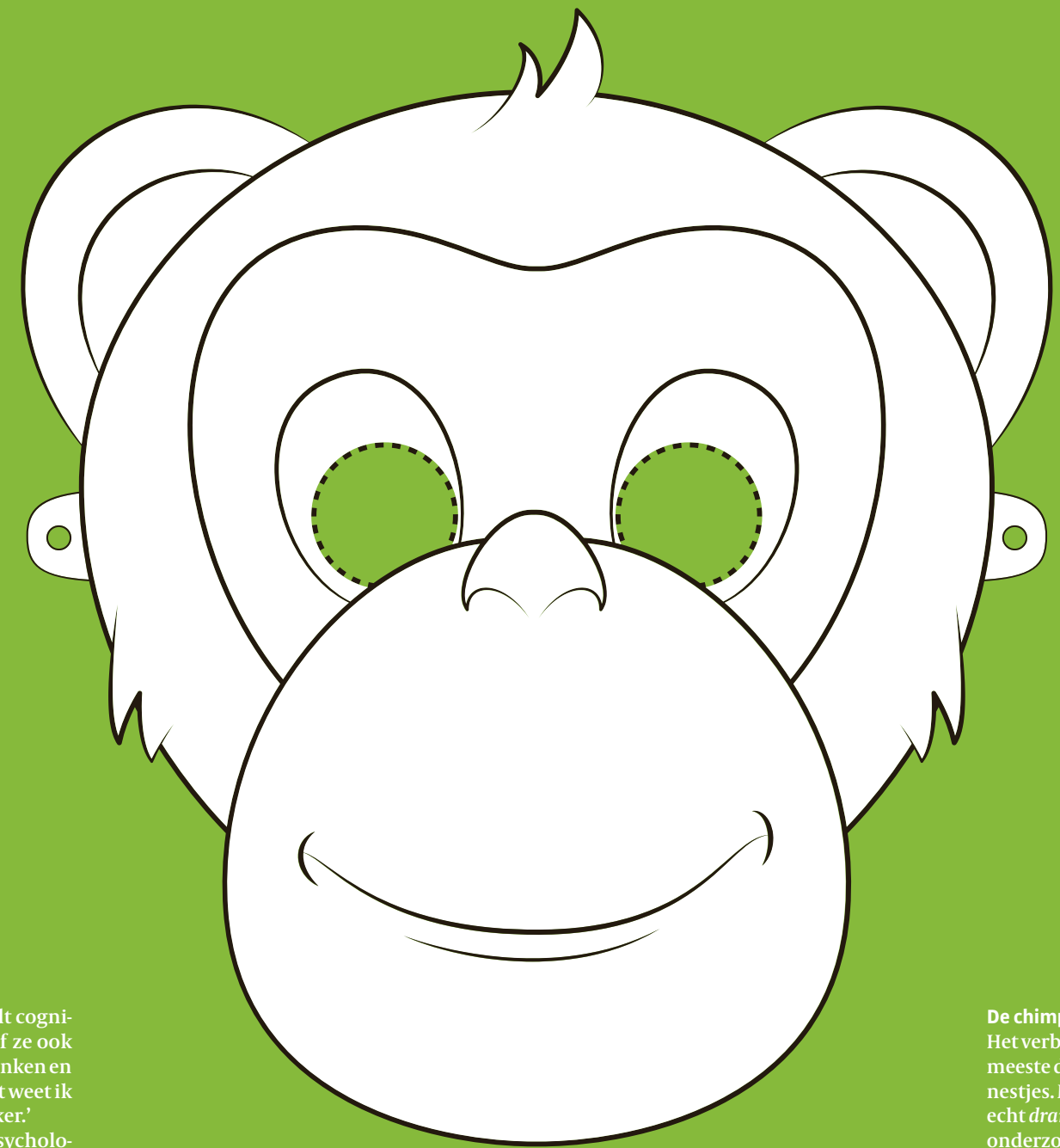
‘Daaruit blijkt onder meer dat bepaalde vooroordelen bij degenen die beslissen over uithuisplaatsingen bepalend kunnen zijn. Er zijn beslisers die denken: ouders kunnen verbeteren, dus dit komt nog wel goed, en er zijn anderen die vinden dat een uithuisplaatsing altijd beter is bij een slechte thuissituatie. Het is belangrijk dat we daar meer onderzoek naar doen zodat beslisers zich bewust worden van hun *bias*, want dat het van zulke dingen afhangt, is best eng. ‘Ook blijkt uit verschillende onderzoeken dat

uithuisplaatsing helemaal niet tot verbetering van het kind leidt. Kinderen worden soms verschillende keren overgeplaatst en dat is slecht voor ze, ze hebben juist behoefte aan stabiliteit. Dan kun je je afvragen: wat zijn we dan eigenlijk aan het doen? ‘Wij willen niet zeggen dat alle uithuisplaatsingen moeten worden voorkomen, er zijn echt situaties waarin iedereen het erover eens is dat het kind ergens anders moet wonen. Als dat bijvoorbeeld bij opa of oma kan, is het al een heel ander verhaal.’

Jullie schrijven ook dat kinderen soms onnodig in gesloten instellingen belanden, omdat er geen alternatief is.

‘Wat het probleem is: soms kan een kind echt niet langer thuisblijven of op de plek waar het op dat moment zit, en dan is er alleen een gesloten plek beschikbaar. Rechters staan dan met hun rug tegen de muur. Zij kunnen niet beslissen wat de beste plaats voor iemand is, dat doen de instanties. Rechters kunnen alleen “ja” of “nee” oordelen. ‘Er zouden dus meer open residentiële plekken moeten zijn, zodat kinderen daar terecht kunnen. Ook zou de kinderrechter meer toezicht moeten kunnen houden op de uitvoering van uithuisplaatsingen, zodat die meer kan dan alleen passief beslissen. ‘Maar uiteindelijk begint het met zorgen dat die uithuisplaatsing wordt voorkomen. Er worden nu heel weinig effectief bewezen interventies gedaan voor overgegaan wordt tot een uithuisplaatsing. Daar moet echt in worden geïnvesteerd.’

Wij mogen best meer aap zijn

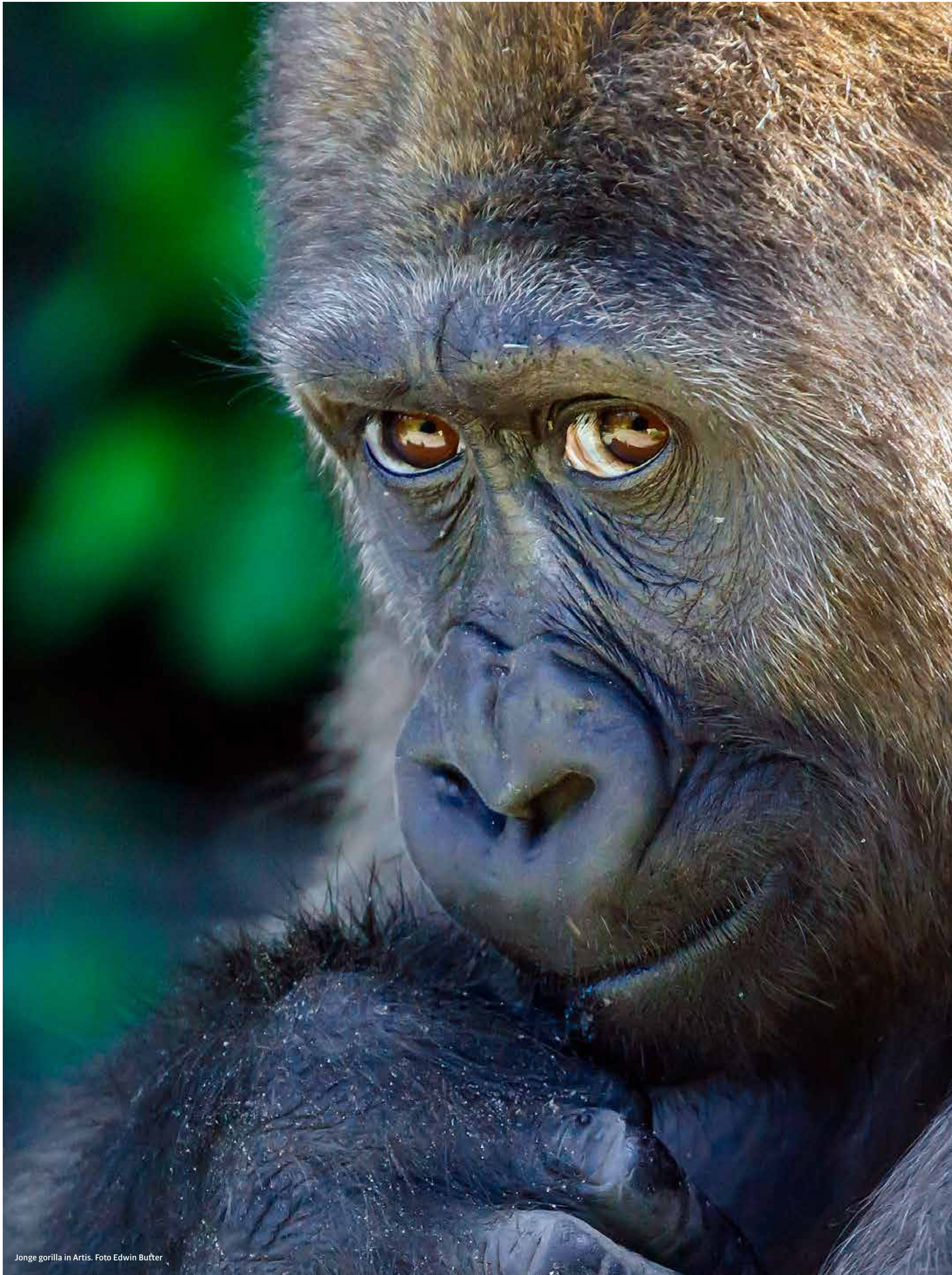
‘Dieren hebben ook emoties’, stelt cognitief psycholoog Mariska Kret. ‘Of ze ook gevoelens hebben, daarover nadenken en er ‘s nachts wakker van liggen, dat weet ik niet, maar emoties hebben ze zeker.’ In tegenstelling tot de meeste psychologen onderzoekt Kret ook dieren. Geregeld bezoekt ze dierentuinen om de emoties en sociale interacties te bestuderen van mensapen. In *Tussen glimlach en grimas*, haar eerste boek uit voor het grote publiek, schetst ze haar vakgebied en deelt ze bijzondere onderzoeken. ‘Uitingen van emotie in mens en dier’, leest de ondertitel, maar dat verschil vindt Kret niet interessant. ‘In wezen is het onderscheid tussen mens en dier onzin’, schrijft ze. ‘Men spreekt immers ook niet van “hond en dier” of “bonobo en dier”. We zijn allemaal dieren en allemaal uniek.’ Dat de mens bijzonder zou zijn, wijst ze af. ‘We geven apen gereedschap of proberen ze taal te leren. Natuurlijk gaat dat ze minder goed af, omdat het vooral menselijke eigenschappen zijn. Maar omgekeerd vertonen ze veel gedrag dat wij niet direct herkennen.’ Om te zien hoe dat gaat, zijn we op bezoek in Artis. Kret is hier een stamgast: zowel voor haar onderzoek als voor een ontspannen dagje uit komt ze geregeld naar de Amsterdamse dierentuin.

Psycholoog Mariska Kret onderzoekt dieren in plaats van mensen. Al doet dat verschil er eigenlijk niet toe, vindt ze. *Mare* ging mee met haar gebruikelijke expeditie: aapjes kijken in Artis. ‘Chimpansees zijn *drama queens*, de orang-oetans sloopten onze computers.’

DOOR OSCAR VAN PUTTEN

De chimpansees

Het verblijf van de chimpansees is rustig. De meeste dieren luiëren op de grond of in hun nestjes. Maar schijn bedriegt. ‘Soms zijn het echt *drama queens*. In Japan werkte ik in een onderzoekscentrum met een kantoor naast hun verblijf. Een puber-chimpansee ging continu de alfa-man uitdagen. We hadden te maken met continu gekrijs, achtervolgingen, en zelfs verwondingen. Soms waren ze urenlang aan het ruziën.’ Achterin het verblijf pikt een chimpansee aan het achterwerk van een soortgenoot. Die draait zich vervolgens om en laat zich in het oog wrijven. Dat gaat een paar minuten door. ‘Ze zijn elkaar aan het vlooien’, legt Kret uit. ‘Dat is een uiting van genegenheid. Het smeedt een band, juist als je elkaar je meest gevoelige lichaamsdelen toevertrouwt.’ Chimpansees verzorgen elkaars wonden goed, aldus de psycholoog. ‘Laatst bleek uit onderzoek dat ze soms insecten op een wond leggen om het sneller te laten dichtten, als een pleister. Ze kunnen dus echt elkaars perspectief innemen en gericht anderen helpen.’ Met deze groep doet ze onderzoek naar emoties. ‘We laten op een scherm uitingen zien van hun soortgenoten en van mensen, en vervolgens controleren we waar ze naar kijken. Letten ze op het gezicht of het lichaam, en welke emoties vallen hen het meeste op?’ >

Jonge gorilla in Artis. Foto Edwin Butter

Dierentuinen waren eerst wat terughoudend. 'Ze vonden het lastig, omdat computers niet in de natuur voorkomen. Maar computers zijn echt een vorm van verrijking. De apen krijgen soortgenoten te zien die ze niet kennen, ze krijgen een uitdaging. Je ziet dat de chimpansees het echt leuk vinden.'

Ook het onderzoek zelf zorgde geregeld voor uitdagingen. 'Bij mensen kun je uitleggen hoe het onderzoek werkt en wat je doet. Bij mensapen komt meer creativiteit kijken. De chimpansees moesten we stap voor stap aan het scherm laten wennen. Ze moeten ook hun hoofd stilhouden, daarvoor laten we ze drinken uit een speciaal rietje. Ikscheid de dieren niet van hun groep en gebruik nooit straf of dwang. Dat gaat tegen mijn principes in en zorgt voor stress, en de emoties van een gestrest dier zijn niet representatief.'

Het verschil hoe snel de beesten aan de computers wennen. 'De bonobo's in Apenheul waren in het begin heel bang, de orang-oetans sloopten hem meteen. En soms werkt het onderzoek niet. In het Duitse Nordhorn hadden we en hele set-up gebouwd, maar de chimpansees vonden het vooral leuk om met de assistent te dollen.'

Uit haar ooghoeken ziet Kret hoe een van de chimpansees begint te gapen. Meteen kijkt ze aandachtig naar de rest van de groep. 'Uit onderzoek blijkt dat ze elkaar gaan na-apen. Spiegelgedrag heet dat. Dat doen mensen ook. In Level, het grote kantoorgebouw bij het station, hebben we een groot scherm geplaatst met filmpjes van lachende mensen. We merken dat voorbijgangers oprecht vaker gingen glimlachen.'

Helaas kan ze die theorie nu niet toetsen: de rest kijkt weg. De gaap blijft onopgemerkt.

De gorilla's

'Sorry chimpansees', verontschuldigt Kret zich. 'Maar in Artis zijn de gorilla's veel leuker. Daar zitten meer jonge dieren bij, daar is het speelser.' Momenteel doet ze in Blijdorp onderzoek naar gorilla's, maar ze hoopt binnenkort ook met de Amsterdamse gorilla's aan de slag te kunnen.

Een tiental zwarte kolossen zit binnen, verspreid over de ruimte. Eén gorilla is opvallend veel groter dan de rest. 'Dat is de zilverrug, het mannetje dat bovenaan de rangorde staat. Bij gorilla's is het verschil in grootte tussen het mannetje en het vrouwtje extreem.'

Over het algemeen geldt: hoe groter het mannetje, des te minder gelijkwaardig de vrouw is. 'Bij gorilla's is dat verschil heel groot, terwijl het bij mensen en bonobo's klein is. Bonobo's hebben zelfs een vrouwelijke leider, die zijn best vredig en tolerant. Ik denk dat wij soms wat meer bonobo zouden moeten zijn.'

Uit het niets begint het stro te ritselen. De zilverrug heeft een doelwit gekozen en rent op

een veel kleiner vrouwtje af. Verontwaardigd kijken bezoekers toe: hij duikt op haar, zij komt net op tijd weg. Binnen een paar seconden is het spektakel voorbij, maar de bezoekers staan op scherp.

Kret: 'Dit is display-gedrag. Hij laat zien dat hij de baas is. Ik ben benieuwd of dit nog een vervolg gaat krijgen.' Dat gebeurt niet lang daarna: het aangevallen vrouwtje vlooit de rug van de leider. 'Ze wil het goedmaken.'

Opeens loopt er een kleine gorilla naar het raam toe. Hij klimt op een emmer en richt zich tot Kret. 'Oh hallo', zegt ze liefkozend. Glimlachend houdt ze haar beker thee tegen het raam aan; de gorilla probeert eruit te drinken. 'Wat een slim beest!' reageert een bezoeker. Afgeleid door de thee verliest het beest haar evenwicht. Ze tuimelt naar beneden. Geschrokken door haar eigen onhandigheid rent ze weg. Om even later weer terug te keren. Na een tweede vergeefse poging om thee te drinken, besluit ze in haar neus te peuteren. 'Net een mens', grapt Kret.

Maar ondanks het schattige kind is de sfeer in de kooi gespannen. 'Normaal zitten de gorilla's dichter bij elkaar. Er speelt wat.' Wat dan? 'Er gebeurt zoveel waar we geen weet van hebben. We kunnen emoties benaderen, maar nooit meten. Zelfs mensen hebben vaak een therapeut nodig om te begrijpen hoe ze zich voelen.' Sterker nog: 'Praten over je emoties kan je juist op het verkeerde been zetten. Misschien is het wel goed als psychologen wat meer biologen als voorbeeld nemen en beter gaan kijken.'

De vogels

Krets interesse strekt zich verder uit dan mensapen. Haar favoriete dieren in Artis zijn de zuidelijke hoornraven – grote, zwarte roofvogels uit Afrika. 'Ze zijn heel nieuwsgierig en intelligent', vertelt ze enthousiast. 'Mijn zoontje heet ook Raaf. Iedereen denkt dat dat kort is voor Raphael, maar nee, het is gewoon Raaf.'

Bij aankomst lijken de vogels weinig geïnteresseerd. Ze pakt wat gevallen bloemblaadjes op en strooit die uit voor de kooi. 'Ik weet niet hoe ik contact moet maken', verzucht ze. 'Als ik nou onderzoek zou doen...'. De oplossing vindt ze even later, als ze haar tas opent en haar telefoon er uithaalt. De raaf pikt het ritselende geluid op en springt op haar af.

Een andere groep raven ruziet om eten. Een groot beest pakt een muis en springt ermee weg. 'Ze kunnen zich in anderen inleven', vertelt Kret. 'Ze begrijpen wat een ander wel of niet kan zien. Dan kunnen ze kiezen om hun eten te verstoppen, of juist snel op te eten.'

Ze is ook gek op andere vogels. Thuis heeft ze twee grote parkieten, en haar telefoonhoesje bevat een foto van haar parkiet. Hoe zit het met hun emoties? Dat blijft gissen, zegt ze. 'Er is veel meer onbekend dan bekend. Vogels hebben een compleet ander lichaam dan mensen,

dat maakt het moeilijk om gedrag te herkennen en interpreteren. Misschien krijgen ze wel een prettig gevoel als ze gaan vliegen, net zoals wij verliefdheid of opluchting voelen. Dat zou evolutionair gezien voordelig zijn.'

Na het succes van haar eerste boek – 'het kreeg veel meer aandacht dan ik had verwacht' – werkt ze aan een vervolg over stadsdieren, zoals duiven, kraaien en ratten. 'Duiven hebben een achtste veertje dat geluid produceert als ze opvliegen. Andere duiven weten dat hun soortgenoot is opgeschrokken door gevaar. Dat zou je als mens niet zomaar herkennen.'

Op de achtergrond slaat een raaf met zijn poten tegen de kooi aan. 'Nee joh, rustig!' roept ze. Oorzaak van de commotie is een treiterende kraai in de boom buiten de kooi. 'Die vogels zijn neefjes van elkaar. Op kraaien reageert hij blijkbaar ook.'

Apen en mensapen

Het onderzoek van Kret richt zich vooral op mensapen, zoals chimpansees, gorilla's, bonobo's en orang-oetans. In haar boek legt ze het verschil uit tussen deze dieren en apen: 'Het Engels maakt terecht onderscheid tussen "monkeys" en "apes". Kort door de bocht: tot de groep "monkeys" behoren alle primaten die een staart hebben en tot de categorie "apes" behoren alle mensapen en de gibbons, die geen staart hebben maar ook op allerlei andere vlakken onderscheidend zijn, bijvoorbeeld door hun intelligentie.'

Foto's Oscar van Putten

'Misschien moeten psychologen biologen als voorbeeld nemen en beter gaan kijken in plaats van praten'

Gratis tampons en stoppen met steenkolenengels

De verkiezingen voor de universiteitsraad zijn begonnen. Maar op wie stem je? *Mare* maakte een analyse van de programma's van de studentenpartijen en leidt je langs speerpunten, nieuwkomers en niches.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN EN MARK REID
FOTO MARC DE HAAN

Allereerst excuses. Toen *Mare*-columnist Omar Ghaly schreef dat hij een partij wilde oprichten om alleen zijn eigenbelang te dienen, gingen we erop de redactie vanuit dat het satire was. Tot het Belang van Omar (bvo) daadwerkelijk op de kandidatenlijst van de universitaire verkiezingen verscheen, met Ghaly als lijsttrekker en enige lid. Grap of geen grap, wie weet lokt hij per ongeluk wat onzichtbare doelgroepen naar de stembus: 'de student die het niets kan schelen', 'de student die het allemaal wel best vindt', en 'de student die kan genieten van ordinair populisme'. Dat zou de opkomstcijfers ten goede komen, en die hebben wel een opkikker nodig na de schamele 16,3 procent van vorig jaar. Dat kwam onge-

twijfeld door corona, maar ook voor de intrede van het virus kwam hooguit een op de vijf studenten naar de stembus. Niet letterlijk, want het goede nieuws is dat het allemaal online kan en dit dus de makkelijkste verkiezingen zijn om bij op te komen dagen: geen rode potloodjes, geen lange rijen en geen landkaarten met kandidatenlijsten. Een paar muisklikken, en klaar. Maar... op wie klik je dan? Dit jaar doen zeven partijen mee voor de universiteitsraad, die je het beste kunt zien als de Tweede Kamer van de academie. LSP, ONS, LVS en CSL zijn de brede partijen, PBMS en DSP-The Hague spreken ieder een specifieke doelgroep aan, respectievelijk beta's en geneeskundestudenten,

en studenten die in Den Haag studeren. Ghaly laten we in deze analyse even buiten beschouwing, hij heeft zijn verhaal (meer hamburgers, voetbal op universitaire schermen) immers al bij ons gedaan. Ondernemende Studenten (ONS) richt zich vooral op leden van de grotere studentenverenigingen en gaat de verkiezingen in met slechts drie speerpunten. Zo vindt de partij dat onderwijs ontwikkeling van de student moet richten. Daarin vindt ons misschien een bondgenoot in de Liberale Studentenpartij (LSP), de meest VVD'-ige kandidaat, die de ontwikkeling van studenten hoog op de lijst zet met plannen voor hogere bestuursjaarvergoedingen en meer stages. De partij gaat voor minimaal bureaucratisch gedoe, met digitale nakijksystemen en behoud van automatisch inschrijven voor tentamens. Ze houden ook niet van steenkolenengels, dus willen ze taallessen voor docenten. In de linkse hoek zit Lijst Vooruitstrevende Studenten (LVS), die in tegenstelling tot de universiteits- en faculteitsraad al helemaal overgestapt is op het Engels, op het partijprogramma (en de naam) na. De partij zet sterk in op diversiteit, inclusiviteit en internationalisering. De kandidatenlijst is minder internationaal dan DSP-The Hague, maar op die standpunten vinden de twee partijen elkaar wel. CSL (Christelijke Studentenfractie Leiden) zit minder in de internationale, maar wel in de sociale hoek. De partij heeft zich vaak ingezet voor studenten met een functiebeperking. Ze willen ook dat tentamens veel vaker anoniem worden nagekeken. In een heel eigen niche zit de Partij voor Bèta en Medische Studenten (PBMS), die streeft naar een grotere aanwezigheid van bèta's en geneeskundestudenten, die volgens de partij ondervertegenwoordigd zijn in de universiteitsraad. Kijkend naar het aantal raadsleden klopt dit inderdaad, maar volgens PMBS zou het gebrek aan vertegenwoordiging leiden tot een scheve financiële verdeling tussen de faculteiten. Opmerkelijke kritiek, want die scheve verdeling pakt over het algemeen juist in het voordeel van de bèta's uit. De partij pleit overigens ook voor gratis maandverband en tampons in toiletten van universiteitsgebouwen. De in 2018 opgerichte DSP-The Hague komt voortnamelijk op voor studenten in Den Haag maar zet zich ook breder in voor de universiteit. In hun verkiezingsprogramma stipt DSP-The Hague aan dat er in de laatste twee jaar spanningen zijn ontstaan tussen studenten en het universiteitsbestuur. De partij wil de betrokkenheid

van studenten bij het bestuur verbeteren door medezeggenschap openbaarder te maken, met 'Town Hall'-bijeenkomsten waar studenten hun mening kunnen uiten. Elke partij heeft zo zijn zwaartepunten, maar er zijn wel wat hete hangijzers die ze met elkaar gemeen hebben. In de nasleep van de coronacrisis staan mentale gezondheid, digitalisering en privacy bij veel partijen in het programma, net als duurzaamheid en inclusiviteit. Ook maken verschillende partijen zich zorgen over het gebrek aan kennis onder studenten over de medezeggenschap, en de Leids-Haagse kloof. De oplossingen ervoor verschillen: ONS ziet bij het zorgen voor geestelijk welzijn vooral een rol weggelegd voor studentenverenigingen, terwijl DSP-The Hague meer studentpsychologen wil aanstellen. LVS stelt stilteuromtes voor waar studenten tot rust kunnen komen. Na twee coronajaren hebben de meeste partijen ook een idee ontwikkeld wat er in de toekomst met online onderwijs moet gebeuren. CSL, DSP-The Hague en PBMS willen

De opkomstcijfers kunnen wel een opkikker gebruiken

dat ook na de coronacrisis colleges digitaal beschikbaar blijven. DSP-The Hague benadrukt dat online onderwijs studenten die worstelen met psychische problemen in staat stelt om toch college te volgen. LVS pleit voor hybride onderwijs, en wil erop toezien dat proctoring alleen als laatste redmiddel wordt gebruikt. PBMS vindt dat het aantal platformen dat de universiteit gebruikt om colleges te streamen moet worden gestroomlijnd. Over duurzaamheid zijn de meeste partijen het redelijk met elkaar eens, al is LSP de uitzondering. De liberalen hebben duurzaamheid wel 'hoog in het vaandel', maar het 'moet wel samen gaan met gemak'. 'Onnodige en onpraktische symboolmaatregelen zien er leuk uit maar hinderen de student soms meer dan dat de duurzaamheid er op vooruit gaat.' Het gros van de andere partijen hebben oplossingen bedacht. ONS wil de verwarming in universiteitsgebouwen een paar graden lager zetten. DSP-The Hague wil dat de universiteit de hoeveelheid wegwerplastiek en -papier vermindert en de partij wil een Leidse Marktplaats opzetten waar studenten gedoneerde meubels en materialen gratis kunnen meenemen. Daarnaast wil DSP net als LVS dat duurzaamheid een groter onderwerp wordt in curricula - maakt niet uit welke studie je doet.

Stemmen kan tot en met vrijdag 13 mei via universiteit leiden.nl/stemmen. Om 13:00 sluit de digitale stembus.

Een gekozen rector en duurzaamheid voor alles

Bij de verkiezingen voor de universiteitsraad zijn er drie partijen die medewerkers vertegenwoordigen. Wat zijn hun standpunten?

DOOR VINCENT BONGERS

Personeelspartij FNV Overheid bestaat vanaf volgend academisch jaar niet meer. Een nieuwe partij Leidse Academische Gemeenschap (LAG) en het weer geactiveerde Universitair Belang (UB) gaan de strijd aan met promovendi- en postdocpartij PhDoc voor de acht personeelszetels in de universiteitsraad.

LAG: kies óók het bestuur

'We dragen de vakbond een warm hart toe, maar we hadden al geen officiële band meer', zegt Timothy de Zeeuw, promovendus bij het Leiden Institute of Area Studies en nummer drie op de lijst van de nieuwe partij **Leidse Academische Gemeenschap (LAG)**. 'De naam FNV Overheid was blijven hangen en dat zorgde alleen maar voor verwarring.' 'LAG is een volledig onafhankelijke partij', benadrukt hoogleraar Koreastudies en lijsttrekker Remco Breuker. De Zeeuw: 'Het gaat ons om de belangen van alle medewerkers en studenten en niet om zoiets als een *corporate identity*. De universitaire gemeenschap moet centraal staan en dat is nu niet het geval.' 'Het college probeert die gemeenschap te vormen', legt Breuker uit. 'Dat gaat vaak niet goed. Het college moet juist vormgeven aan wat de gemeenschap wil. Daarom is LAG voorstander van verkiezingen voor bestuurders. Dan bedoel ik niet alleen de collegeleden, maar ook decanen en wetenschappelijk directeuren.

'Veel van de dingen die we onverteerbaar vinden, zoals de absurd hoge werkdruk en sociale onveiligheid, worden verergerd door een starre, zelfs feudale structuur. Er is een veel "plattere" organisatie nodig waarin de macht beter wordt gecontroleerd en verdund. 'Dat er grote problemen zijn, is duidelijk. Ik ben bijvoorbeeld erg geschrokken van de personeelsmonitor light bij Geesteswetenschappen waarin honderden meldingen over sociale onveiligheid bij de faculteit stonden.' De Zeeuw: 'Verder is de arbeidssituatie van met name docenten slecht: veel nare situaties met tijdelijke contracten. Zij worden echt uitgebuit. Medewerkers moeten de mogelijkheden en het vertrouwen krijgen om hun werk goed te kunnen doen. Een vaste aanstelling is dan essentieel.' Breuker: 'Het college heeft toegezegd op dit punt maatregelen te treffen. Nu moeten we heel scherp toezien op de uitwerking daarvan.'

De Zeeuw: 'We gebruiken alle middelen die we als raadsleden hebben. Als het niet constructief en vriendelijk lukt, dan gaan we over tot actie om dingen te verbeteren.' Breuker: 'Tim en ik hebben bijvoorbeeld tegen het strategisch plan gestemd. De raad heeft de instrumenten om bijvoorbeeld de begroting af te keuren. Als dat nodig is, moeten we die middelen ook inzetten.'

Universitair Belang: niet polariseren

'**Universitair Belang** heeft al eerder in de universiteitsraad gezeten, maar er waren te weinig kandidaten om aan de vorige twee verkiezingen mee te doen', vertelt lijsttrekker Ludo Juurlink, universitair hoofddocent scheikunde. 'De partij is echter nieuw leven ingeblazen. Ik had interesse om in de medezeggenschap actief te worden maar aansluiten bij FNV Overheid zag ik niet zitten. 'Ik heb helemaal niets met vakbonden, en snap ook niet waarom zo'n organisatie in de universiteitsraad zit. UB is geheel onafhankelijk, staat buiten welke invloedssfeer dan ook. 'Polariseren vind ik per definitie niet goed. Dat leidt alleen maar tot stagnatie en extra problemen. Het is medezeggenschap. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de universiteit. UB wil een kritische *sparing partner* voor het college zijn.

'Eventuele problemen oplossen is belangrijker dan nieuwe dingen gaan doen. De universiteit wordt steeds groter, wil steeds meer. We willen het college behoeden voor plannen die heel veel inzet van medewerkers kost, maar waarvan niet duidelijk is wat ze opleveren. Beslissingen worden rap genomen op basis van: volgens ons is dit een goed idee. Deze plannen zijn vaak niet goed doordacht en niet goed uitgewerkt, terwijl medewerkers nu al op hun tandvlees lopen.' 'Het college wil bijvoorbeeld graag dat de faculteiten meer samenwerken. Dat moet echter geen doel op zich zijn. Samen een studie starten, kan een goed idee zijn. Maar dan moet je wel zeker zijn dat zo'n opleiding voldoende studenten trekt en niet andere studies cannibaliseert. Anders genereer je veel extra werk, zonder dat het meerwaarde oplevert.

'Volgens UB is een tevreden werknemer een productieve werknemer. Om de werkdruk echt aan te pakken, moet het college scherpe beslissingen durven nemen. Bijvoorbeeld niet meteen meer personeel aannemen bij groei, dat schept alleen maar de verwachting dat er extra taken kunnen worden uitgevoerd. Kijk naar hoeveel medewerkers er nu werken en voor hoeveel uren ze worden betaald. Als het niet lukt om alles af te ronden in de tijd die ervoor staat, dan moet het aantal taken worden teruggebracht. Sommige zaken kunnen we dan gewoon niet meer doen.'

phdoc: duurzaamheid op één

'We zijn de enige personeelspartij die duurzaamheid als prioriteit ziet', zegt Max van Haastrecht, promovendus cybersecurity aan het Leiden Institute for Advanced Computer Science en lijsttrekker van **PhDoc**. 'In het strategisch plan van de universiteit is er te weinig aandacht voor. Duurzaamheid wordt genoemd en er gebeurt ook wel wat, maar niet genoeg. Ik ben 26 en goed zorgen voor onze planeet staat op nummer één voor onze generatie, dat geldt al helemaal voor de studenten. Bij het college is dat niet het geval. 'De universiteit moet het mogelijk maken dat promovendi hun vaardigheden inzetten voor duurzaamheidsprojecten. Elke phd moet 140 uur besteden aan zogeheten *transferable skills* zoals presenteren, loopbaanoriëntatie en ondernemerschap. Tien uur daarvan kun je bijvoorbeeld ook inzetten voor duurzaamheidsprojecten, bijvoorbeeld om afval op te ruimen in Leiden. Promovendi moeten daarvoor dan ook worden gecompenseerd.

'Sociale veiligheid is ook belangrijk. PhD's en postdocs staan onderaan in een hiërarchisch systeem. Essentieel is dat leidinggevenden duidelijke en transparante afspraken maken met jonge wetenschappers over wat ze van elkaar kunnen verwachten.'

'Onderzoekers zijn meer dan publicatiemachines. Het is goed dat er landelijk nu het erkennen en waarderen-initiatief is waarin wordt gekeken naar alle vaardigheden van medewerkers. Richt dat beleid vooral ook op jonge onderzoekers. Bij promotietrajecten ligt de nadruk erg op het aantal publicaties. PhD's staan vaak al in hun eerste jaar voor een collegezaal met tweehonderd studenten. Die facetten van de baan moeten meer invloed hebben op de waardering.

'phdoc is voorstander van commissies voor gelijkheid, diversiteit en inclusiviteit. Leiden heeft al diversity officers, maar we vinden het belangrijk dat er ook bottom up-ontwikkelingen zijn. Bij een deel van de instituten zijn die commissies er al. Geef deze meer middelen en breid hun mandaat uit, zorg dat er binnen de hele organisatie aandacht voor is.

'Vertegenwoordiging is ook een punt. Externe promovendi mogen nu niet stemmen. Een heel grote groep heeft nu geen invloed. De universiteit zou de mogelijkheid moeten onderzoeken om hen stemrecht te geven bij de universiteitsraadsverkiezingen, ook omdat de opkomst nu toch al niet erg hoog is.'

Laat ons scheiden

Senegalese moslima's die willen scheiden, hebben vooral hulp nodig van hun familie, ontdekte Leids jurist en antropoloog Annelien Bouland. 'Naar de rechter gaan geldt als de vuile was buiten hangen.'

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO **ANP**

Een jaar lang woonde Leids jurist en antropoloog Annelien Bouland voor veldwerk in de Senegalese stad Tivaouane. Ze volgde onder meer 53 rechtszaken over echtscheiding, 28 zaken die buiten de rechtbank bleven en interviewde tientallen moslima's die van hun man willen scheiden of inmiddels gescheiden zijn. Ook sprak ze met mannen, imams en vrouwen in het algemeen over het onderwerp. In Senegal komt scheiding ongeveer net zo vaak voor als in Westerse landen. Desondanks zit er een taboe op het onderwerp, zegt Bouland. 'Scheiden wordt gezien als falen, zowel van de vrouw als van de man.' Niet alle vrouwen wilden daarom meewerken. 'Het was soms moeilijk om hun vertrouwen te winnen', zegt Bouland. 'Maar er waren er ook die het juist heel fijn vonden om erover te praten. Het is een intiem onderwerp.' Volgende week woensdag verdedigt ze haar proefschrift *Please give me my divorce, an Ethnography of Muslim Women and the Law in Senegal*. Bouland koos voor West-Afrika omdat daar nog relatief weinig onderzoek is gedaan naar de relatie tussen staat en religie. 'Senegal is een seculiere staat, maar ook een land waar 96 procent van de bevolking moslim is. Het klassieke islamitische recht bestaat naast het statelijk recht. Ook de stad Tivaouane heeft een sterk gewortelde aanwezigheid van zowel staat als religie. Vooral binnen het familierecht betekent dat dat verschillende normen naast elkaar bestaan.' De vrouwen die waren gescheiden of dat wilden, waren voornamelijk twintigers en dertigers. 'Ze zijn allemaal moslim, maar voor de een speelt religie een belangrijkere rol dan voor de ander.' Ook zijn de meesten financieel afhankelijk van hun man. 'Maar niet

altijd volledig: veel hebben een eigen handeltje, bijvoorbeeld door sap te verkopen of parfums aan hun vriendinnen. Dat is vaak alleen niet genoeg om van te leven.' In veel gevallen moet de vrouw dan terugkeren naar het huis waar ze is opgegroeid en waar nog familie woont. 'Dan helpt het als ze ook zelf wat kunnen bijdragen.' Wanneer de vrouw aan haar man kenbaar maakt te willen scheiden, is het meestal onvermijdelijk dat er snel familie bij betrokken raakt. 'Ik ben niemand tegengekomen bij wie de man direct instemde zonder dat er familie aan te pas kwam. Familie speelt echt een sleutelrol in het echtscheidingsproces.' Meestal wordt op beide families een beroep gedaan, van ooms tot broers en van moeders tot vaders. Maar om medewerking te krijgen moeten de vrouwen soms moeite doen. 'Ik noem dat *kin work*, een soort familie-werk', zegt Bouland. 'Ze laten bijvoorbeeld zien dat ze hun best hebben gedaan in het huwelijk om zo hun wens te rechtvaardigen. Een van de geïnterviewden overtuigde haar vader bijvoorbeeld door hem eraan te herinneren dat ze al veel langer wilde scheiden omdat haar man duidelijk niet om haar geeft en niet voor haar zorgt.' Een andere manier om medewerking te krijgen is door familieleden cadeaus of geld te geven en degenen met wie ze de beste band hebben om hulp te vragen. Als het zover is, komt de familie meestal samen in het huis van het echtpaar en worden er gesprekken met de man en vrouw gevoerd. 'Er wordt grote waarde gehecht aan het vinden van een vreedzame oplossing en het huwelijk te herstellen. Ook tegen de vrouw wordt gezegd dat volhouden belangrijk is. Soms wordt de

man streng toegesproken, als hij iets heeft gedaan wat niet kan. Daarmee hopen ze het gedrag van de man te veranderen voor een gelukkiger huwelijk. Het is net mediation.' Maar het gebeurt ook dat de ouders van de vrouw haar partner nooit hebben zien zitten omdat hij haar slaat of geen geld geeft om eten te kopen. 'Als de familie het eens is met een scheiding, wordt er druk op de man uitgeoefend om de scheiding uit te spreken, of er wordt gedreigd dat er anders een gang naar de rechter volgt. Dat kan helpen, omdat dat ook voor de man schaamtevol is.' Wanneer het inderdaad niet lukt er met de familie uit te komen, is de rechtbank de volgende stap. Dat gold ook voor Ami (gefingerde naam), die Bouland veelvuldig sprak. 'Haar man onderhield haar niet meer en ze verdacht hem ervan een affaire te hebben. "Het huwelijk heeft niets te bieden", zei ze.' Maar haar man wilde niet scheiden, waarna Ami probeerde steun te vinden bij haar familie en de imam. Tevergeefs. 'Zij vonden dat ze het nog moest proberen. Maar de problemen werden niet opgelost: haar man bleef haar te weinig geven. Dat gebrek aan steun speelde haar parten.' Wat volgde was een informatief gesprek met de rechter. 'Daar heeft ze het bij gelaten, ze is met die man getrouwd gebleven.' Veel andere vrouwen die Bouland sprak lieten het wél tot een rechtszaak komen. Toch wordt dat gezien als *last resort*. 'Als je dat doet, drijf je het op de spits, is de gedachte. Blijkbaar kon het niet vriendschappelijk worden opgelost. Ook wordt het belangrijk gevonden om niet de vuile was buiten te hangen. Relatieproblemen moeten eigenlijk niet publiek worden gemaakt. Tot slot past de rechtbank in de ogen van de vrouwen normen

Actrice Esther Ndiaye speelt Rocky in de populaire tv-serie *Maitresse d'un homme marié*, een soort Senegalese variant van *Sex and the City*.

man streng toegesproken, als hij iets heeft gedaan wat niet kan. Daarmee hopen ze het gedrag van de man te veranderen voor een gelukkiger huwelijk. Het is net mediation.' Maar het gebeurt ook dat de ouders van de vrouw haar partner nooit hebben zien zitten omdat hij haar slaat of geen geld geeft om eten te kopen. 'Als de familie het eens is met een scheiding, wordt er druk op de man uitgeoefend om de scheiding uit te spreken, of er wordt gedreigd dat er anders een gang naar de rechter volgt. Dat kan helpen, omdat dat ook voor de man schaamtevol is.' Wanneer het inderdaad niet lukt er met de familie uit te komen, is de rechtbank de volgende stap. Dat gold ook voor Ami (gefingerde naam), die Bouland veelvuldig sprak. 'Haar man onderhield haar niet meer en ze verdacht hem ervan een affaire te hebben. "Het huwelijk heeft niets te bieden", zei ze.' Maar haar man wilde niet scheiden, waarna Ami probeerde steun te vinden bij haar familie en de imam. Tevergeefs. 'Zij vonden dat ze het nog moest proberen. Maar de problemen werden niet opgelost: haar man bleef haar te weinig geven. Dat gebrek aan steun speelde haar parten.' Wat volgde was een informatief gesprek met de rechter. 'Daar heeft ze het bij gelaten, ze is met die man getrouwd gebleven.' Veel andere vrouwen die Bouland sprak lieten het wél tot een rechtszaak komen. Toch wordt dat gezien als *last resort*. 'Als je dat doet, drijf je het op de spits, is de gedachte. Blijkbaar kon het niet vriendschappelijk worden opgelost. Ook wordt het belangrijk gevonden om niet de vuile was buiten te hangen. Relatieproblemen moeten eigenlijk niet publiek worden gemaakt. Tot slot past de rechtbank in de ogen van de vrouwen normen

toe die niet in lijn met de islam zouden zijn. Sommige vrouwen zijn dan ook niet bereid om de gang naar de rechter te maken.' Daar komt nog bij dat ook de rechtbank altijd eerst probeert te bekijken of er nog wat in het huwelijk zit. 'De rechter probeert het huwelijk in eerste instantie te herstellen. Daarbij wordt niet verwezen naar het statelijk recht, maar naar *diine*, echtelijke ethiek en sociale harmonie.' Het echtpaar wordt dan na de eerste zitting naar huis gestuurd om het samen nog eens te proberen. 'Soms gaan daar meerdere zittingen overheen.' De tijd daartussen is meestal niet heel lang. 'De rechter weet dat het stel al veel heeft geprobeerd, dus er zitten meestal twee weken tot een maand tussen. Wanneer de rechter er ook van overtuigd is dat het huwelijk niet meer kan worden hersteld, komt hij of zij tot het oordeel dat scheiden de enige mogelijkheid is.' De meeste Senegalese vrouwen die Bouland sprak vonden het goed dat een vrouw een scheiding kan aanvragen als dat nodig is. 'De mogelijkheid tot scheiden wordt gewaardeerd, maar de gang naar de rechtbank wordt doorgaans afgekeurd, dat vermijden ze liever.' Een belangrijke conclusie van Boulands onderzoek luidt dat het idee van de rechter als laatste redmiddel door alle sociale klassen wordt gedeeld. 'Het idee bestond dat hoger opgeleiden vaker naar de rechtbank gaan, maar ik laat zien dat er door alle klassen heen de voorkeur is om het binnen de familie op te lossen.'

Annelien Bouland verdedigt haar proefschrift *Please give me my divorce, an Ethnography of Muslim Women and the Law in Senegal* op woensdag 18 mei

Waarom geen enkele student mij kan beledigen

Er hoeft geen protocol te komen om botte mails van studenten tegen te gaan, betoogt **Hendrik Kaptein**. Professioneel, onpersoonlijk respect en goede manieren hebben meer zin.

'Rechten wil protocol tegen botte mails', kopte de *Mare* van 21 april jl. Nog meer regels? Het beste protocol tegen elke botte bejegening is de docent zelf. Die moet met die botte bejegening helemaal niets doen. Het gaat niet om de persoon van de docent, het gaat om de oplossing van het probleem van de klagende student (als dat er al is). Waarom? Al bijna een eeuw geleden maakte Plessner een onderscheid tussen *Gesellschaft* en *Gemeinschaft*, tussen de maatschappij als publieke en neutrale samenleving en de gemeenschap van families, geloven, verenigingen, vriendenkringen en nog veel meer. 'Vreemden behandel je anders dan vrienden': tegen de conducteur van de vertraagde trein moet je niet boos worden, de vriend die te laat komt heeft recht op je verontwaardiging. Een goede docent trekt zich persoonlijk niets aan van boze studenten. De universiteit is een geheel (universitas) van docenten en studenten (en van steeds meer administratief personeel, voor die protocollen en nog veel meer), maar is juist géén gemeenschap, laat staan 'één grote familie', met alle gekwetste gevoelens van dien. Het gaat om de zaken zelf, bijvoorbeeld om de vraag of een student verkeerd is behandeld, niet om de persoon van de docent. Sterker nog: boze studenten worden nogal eens tot rust gebracht door docenten die zich van onaangename bejegening niets aantrekken en zo beleefd en aardig mogelijk een oplossing proberen te vinden voor het eigenlijke probleem. Zo geven docenten goede voorbeelden aan studenten die zelf nog niet allemaal zo ver zijn, maar later ook docent, advocaat, ambtenaar, arts en nog veel meer worden. Dan hebben zij op hun beurt te maken met boosheid die zij niet persoonlijk moeten opvatten, willen zij de mensen met wie zij te maken hebben werkelijk van dienst zijn. Professioneel, onpersoonlijk respect voor alle betrokkenen en de 'smeerolie' van goede manieren hebben meer zin dan nog meer regels, protocollen en andere dode letters. (En begin bij het begin: doe gewoon je werk als docent, dan krijg je ook minder klachten én heb je meer tijd over voor Plessner: echt de moeite waard!)

Hendrik Kaptein, rechtsgeleerdheid

Abonneer je op onze nieuwsbrief

Elke maandag in je inbox met het laatste universiteitsnieuws, interviews met wetenschappers en verhalen over het studentenleven. Zodat je altijd op de hoogte bent!

Houtsneden tonen het moderne Japan

Onchi Kōshirō (1891 - 1955) Portret van de schrijver Hagiwara Sakutarō

Begin vorige eeuw vond er een revolutie plaats in de Japanse prentkunst. Van oudsher bepaalde de uitgever het onderwerp of thema van een prent. De kunstenaar maakte het ontwerp, de bloksnijder sneed het ontwerp uit het houtblok en de drukker maakte de afdruk op papier.

In 1904 verandert dat, want dan maakt Yamamoto Kanae als eerste in Japan een houtsneede geheel zelf: van ontwerp tot druk. Hij krijgt veel navolgers, en er ontstaat een nieuwe interpretatie van de Japanse houtsneede: de creatieve prentkunst oftewel sōsaku hanga. In tegenstelling tot eerdere generaties volgden zij niet langer de stijl van hun leermeester.

In het Sieboldhuis zijn nog tot en met 29 mei tweehonderd prenten te zien van sōsaku hanga-kunstenaars. De nieuwe golf kiest er ook voor om het moderne Japan in beeld te brengen: neonlichtreclames in een uitgaanswijk of een biljartende vrouw in fel gekleurde kleding.

Koizumi Kishio (1893 - 1945) Rivierover bij Suiki-brug

Touwtje springen, een dag leven zonder mobiel en op zoek gaan naar de buitenlandse blik: voor hun voorstelling ging de Leidse toneelvereniging Cuculum met alle mogelijke middelen stress te lijf. ‘De hele maatschappij heeft haast.’

DOOR KOEN SPIL
FOTO NASA

Stress is de grote boosdoener in het drukke moderne leven: we rennen van hot naar her zonder ook maar even stil te staan. De Leidse toneelvereniging Cuculum zoekt in de voorstelling *Haast niets* naar een oplossing. ‘Het is van alle tijden, denk ik. We werken ons in de rondte en doen alles op de minuut. Jij verontschuldigt je net nog voor een paar minuutjes vertraging’, zegt theaterregisseur Rick Snelderwaard (29). Hij is afgestudeerd als theaterdocent in Utrecht. Daarvoor studeerde hij in Leiden, zo kwam hij

bij Cuculum terecht.

In *Haast niets* zoeken de acteurs naar manieren om te onthaasten, zegt Snelderwaard. ‘Het is dan de vraag of het lukt.’ ‘Achter de schermen hebben we dat ook gedaan, bijvoorbeeld door een nachtwandeling te maken in het bos. We zijn ook naar de Sterrewacht geweest, naar aanleiding van het boek *In lichtjaren heeft niemand haast* van Marjolijn van Heemstra. Daarin beschrijft ze de “astronautenblik”: in de ruimte voelen astronauten meer

afstand, waardoor ze zich juist meer verbonden voelen met de aarde. Die blik zoeken wij.’ Met vloggen en schrijven deelden de spelers hun eigen ervaringen met haast. ‘Dat geeft input voor de inhoud van de voorstelling’, zegt Snelderwaard. ‘Het is een stuk dat heel echt aanvoelt. Je hoort hoe de spelers zich tegenover het thema verhouden.’ Hij vindt het leuk om met studenten te werken. ‘Professionele acteurs doen het zo strak mogelijk. Hier hebben we veel lol bij de repetities.’

‘Tijdens het repetitieweekend gingen we zestien minuten touwtje springen’, zegt Cuculum-voorzitter Ruby Westerhof (21). ‘Dat was heel zwaar. We moesten alles wat in ons hoofd opkwam noemen dat begon met “ik moet” en “ik wil”. Toen kwamen we erachter hoe streng we voor onszelf zijn. Ik dacht: dat is toch niet nodig?’ Om te onthaasten heeft ze een dag zonder mobiel geleefd. ‘Toen moesten we het een dag zonder haar doen’, zegt bestuurslid Pearl Williams (27), die helpt bij de productie. ‘De hele maatschappij heeft haast, dus ik denk dat het heel relevant is. Mijn bestuursjaar is ook heel hectisch. Je moet overal achteraan.’

De studententoneelvereniging werkt

met professionele regisseurs, zegt ze. ‘Die hebben een concept en schrijven samen met de leden het stuk. Aan vaste scripts doen we niet. ‘Omdat we klein en compact zijn is er bij ons veel ruimte om te ontdekken. Er is geen schaamte. Iedereen deelt een passie voor wat we creëren.’ Naast *Haast niets* heeft Cuculum nog meer producties, over actuele onderwerpen die de spelers bezighouden. Het toneelstuk *Mors* gaat over de dood, en *De Munt* over de vrijheid van onze keuzes. Williams speelt zelf in *In de Maling*, waarin het landschap is drooggelegd. Daarmee willen ze vragen oproepen over de betekenis van natuur in de Nederlandse cultuur. ‘Het stuk vindt plaats rondom een molen’, zegt ze. ‘Oer-Hollandse cultuur wordt daar in een hedendaags jasje gestoken.’ Voor *Haast niets* regelt Williams het presentje dat de spelers achteraf krijgen. ‘Ik ga ze iets geven waarvoor ze wel stil moeten zitten.’

Haast niets, Wibar, Zondag 22 mei, 14:00 & 19:00, toegang €12,50 (studenten €10)

Improviseren mag ook

De Leidse toneelvereniging Cuculum is in 2010 ontstaan uit verbazing dat er in de stad nog geen onafhankelijke studententoneelvereniging bestond. Inmiddels telt de vereniging meer dan vijfenzeventig leden. De studenten hebben niet alleen de mogelijkheid mee te spelen in een productie, maar kunnen sinds 2015 ook hun vaardigheden uitbreiden en laten zien door deel te nemen aan een improvisatiegroep of -voorstelling. In de beginjaren produceerde Cuculum een of twee voorstellingen per jaar, maar dat werden er al snel drie tot vier. In de weekends van mei en juni 2022 voert de vereniging zelfs zes voorstellingen op, in de Wibar in Leiden en bij de Broekdijkmolen in Warmond.

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Inlooptconcert gegeven door Cor de Jong (orgel) Academiegebouw, Rapenburg 73. **Woensdag 18 mei** van 13.00 uur tot 13.30 uur. Toegang gratis

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 4 leerlingen

basisonderwijs, groep 4 t/m 8. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, 1 leerling uit Voorschoten met vergoeding. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hde-koomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoot
frank.provoot@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Mark Reid,
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Koen Spil (stagiair)
k.a.a.spil@umail.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving: Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Ber | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

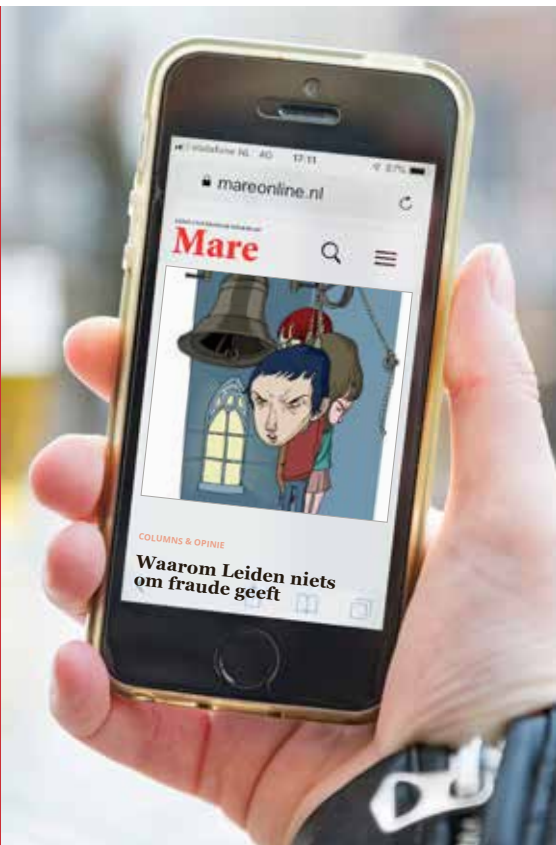
Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023-571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

Mis niets en download nu de Mare-app

‘Je zwaait hier veel, het is net een dorp’

DOOR PIM BAKX
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: De Doeza's
Grootte: 30 m²
Kost: €390
Bewoners: 4

Jullie noemen jezelf De Doeza's?

‘We profileren ons altijd op de straat waarop we wonen, want het is echt superfijn hier. De eigenaren van het Thaise restaurant hier beneden zijn echt vrienden geworden. Mijn broer werkt er ook. ‘Het voelt alsof we in een dorpsstraat wonen. Er was een tijd dat we op zondagochtend veel samen ontbeten, dan loop je naar de overkant van de straat voor lekker brood, en kaas koop je weer bij de burens. Ga zo maar door.

‘Als het lekker weer is, zitten we met zijn allen beneden, op een bankje bij de Thai. Er komt dan van alles langs, je bent veel aan het zwaaien. Dan krijg je wel het idee dat je veel mensen kent.’

Ontsnapt de kat dan niet?

‘Vandaag is de hij voor het eerst een paar stappen naar buiten geweest. We voelden ons allemaal trotse moeders. Hij is nog steeds aan het wennen. We hebben echt een oude dikke uit het asiel. ‘Toen we hier net kwamen wonen hebben we een poes genomen maar die is best wel snel overleden helaas. Nu hebben we sinds twee maanden weer een nieuwe.’

Zijn jullie hecht?

‘Kort nadat we hier kwamen wonen begon de coronaperiode, dus was iedereen superveel thuis. Toen zijn we met zijn allen elke feestdag die er is over de hele wereld gaan vieren. Bij Chinees nieuwjaar bestelden we allemaal versiering, maakten we een speciale playlist en hadden we rondgevraagd waar we het beste Chinees eten konden halen. Juist als je met zijn allen thuis zit, dan wil iedereen heel graag.’

Je hebt veel Boeddha's in je kamer.

‘Ja ik vind ze mooi. Ik heb ze gekregen, maar het is ook een interesse. Ik ben nu veel met spiritualiteit bezig, vooral met mediteren en yoga. Ik ben vorig jaar drie maanden naar Tenerife geweest, om op een yoga-surfkamp te werken. Daar ben ik echt helemaal in de yoga-wereld geraakt.’

Hoe maak je die keuze?

‘Ik was benieuwd naar de community-ervaring: dat je echt leeft met mensen voor langere tijd. Je deed alles met elkaar, je had nul privacy. Je hoorde elkaar ademen als je in bed lag. Het was een hele bizarre ervaring, maar erg leuk. ‘Ik doe nog steeds elke dag yoga hier in de straat, bij de yogastudio. Zo zie je dat alles toch weer terugkomt bij de Doeza. Komende zomer wil ik mijn yoga-certificaat halen in Mallorca om zelf yoga te kunnen geven. Het heeft me echt geïnspireerd.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Ik weet het nu ook: een rechtenscriptie stelt écht niks voor

De een is er na 2,5 jaar ECTS inkoppen al klaar voor, de ander weet het door middel van bestuursjaren, een buitenlandervaring en een studievertraginkje (of twee) jaren voor zich uit te duwen. Of je het er met twee vingers in de neus uit weet te rammen of weken zit te peinzen over een onderzoeksvraag, vroeg of laat moeten we allemaal geloven aan het schrijven van een scriptie.

Mijn persoonlijke scriptiefestijn ging in januari van start. Als je rechten studeert, is dat van start gaan bepaald geen saaie administratieve bezigheid, maar een van start gaan zoals men dat bij de olympische spelen doet.

Iedereen moet zich namelijk op een specifieke datum en tijd inschrijven via dezelfde website. Als je twee minuten te laat bent of je internetverbinding even hapert, is het zo goed als zeker dat het onderwerp dat je voorkeur had als sneeuw voor de zon is verdwenen en jij als gevolg daarvan gedwongen wordt een waanzinnig sappig vraagstuk van de afdeling ondernemingsrecht te kiezen.

Ik noem het graag het armageddon onder de inschrijvingen. Vervolgens, na een maand lang voor je uitstaren, heb je een intakegesprek met je scriptiebegeleider. In feite houdt dat niet veel meer in dan vijf minuten heel hard je best doen om niet als een randdebiel over te komen, in de hoop dat je begeleider een zinnig woord uit je verhaal kan trekken en je aan de hand daarvan weer kan wegsturen met iets wat lijkt op een hoofdvraag.

En dan is het moment aangebroken. Het schrijfproces. Twee onafgebroken maanden om je verhaal op papier te zetten. Ontgonnen, intimiderende, lege maanden. Een deadline in de verte, en niemand die je vertelt wat je moet doen - de angst van

elke student.

Mijn manier om de stress die daarmee gepaard ging het hoofd te bieden, was om eerst maar eens even te googelen hoe je ook alweer moet bronvermelden. Een goed begin is immers het halve werk – óók na drie jaar studeren.

Uiteindelijk was de klus snel geklaard. Vijfduizend woorden tikken over een of ander vaag onderwerp dat de wereld nooit gaat veranderen bleek makkelijker dan gedacht.

Ongeacht dat dat goed nieuws is, is het jammere aan die constatering dat ik nu alle studenten international studies/politicologie/international relations and organisations gelijk moet geven als ze zeggen dat een rechtenscriptie écht niks voorstelt. ‘Dat is letterlijk een paper voor ons!’

Oké, boeie.

Maar goed, twee vingers in de neus of niet, het is gebeurd. We hebben het gedaan. Momenteel geniet *yours truly* van een scriptieloos bestaan in Madrid en hoor ik over een andere leze, intimiderende maand wel hoe het festijn afloopt.

U hoort van mij, en tot dan: adiós.

MAIA DE QUAY is student rechten

‘Een deadline in de verte, en niemand die je vertelt wat je moet doen – de angst van elke student’